

De la funció social del cinema

Antoni M. Thomas

D'això, de la funció social del cinema, se'n parlava ja fa un munt d'anys, a conseqüència del maig del 68, a conseqüència de les teories socials sobre l'art descrites pel l'hongarès György Lukács o a conseqüència d'estar patint aquí, al país, la que aleshores semblava seria eterna dictadura franquista. Era quan es desenvolupava el *free cinema* britànic i la seva càrrega insubornablement social que no feia més que confirmar la validesa dels plantejaments. Era també quan havia madurat la *nouvelle vague* francesa i Godard, Marker i d'altres signaven documentals filmics com *Loin du Vietnam*. I era quan arribaven en comptagotes pel·lícules de l'ICAIC cubà, i Bertolucci, Petri, Germi,

Bellochio, i etcètera, reflectien l'agitació política a una Itàlia sempre a punt d'arribar al compromís històric, mentre un grapat de joves cineastes espanyols escrivien, filmaven, les primeres cartes a Berta. En efecte, en aquells temps, trenta i tants anys enrere, se'n parlava, se'n feien debats, es teoritzava i es duia a la pràctica la funció social del cinema.

Ara sembla que ja no, és clar.

I és per això, perquè ara ja no, que sorprèn i ens sorprèn Amenábar i la seva recent premiada pel·lícula *Mar adentro*, tant més salvable o més admirable quan més apel·lem a aquells temps passats i li continuem atorgant al cinema una clara funció social, desempolsada o no, enlluernada o no, apuntalada o enfortida per tants d'exemples que acumula ja la història del cinema.

Si no és així em fa l'efecte que *Mar adentro*, amb Lleó de Plata venecià inclòs, no sigui més que un digne melodrama, ben intencionat, ben conduït, ben interpretat, ben emotiu i ben resolt. Més encara, si practiquem el joc de les abstraccions i oblidem la realitat del drama que conta el film, aleshores *Mar adentro* pot baixar un parell de graons i restar com un simple *culebrón* que es diu en foraster, de magnífica factura, això sí, fins i tot en les diverses dosis de llàgrimes que suscita i provoca.

D'aquesta manera és millor i més recomanable que ens aferrem a la primera de les diverses propostes sobre *Mar adentro* i convinguem així que és una mostra renovada i moderna de la funció social que sempre ha tingut el cinema, funció que ara roman oculta, bé,

...d'aquí que *Mar adentro* per sobre de moltes altres consideracions mereixi un aplaudiment per haver recuperat el sentit social perdut del cinema, tot i que sigui restant lluny de Johnny agafà el fusell, del nord-americà Dalton Trumbo, un film de trenta anys enrere tan antibel·licista, cosa que no ve al cas, com agitador del tema i del dret a l'eutanàsia...

ara no, d'ençà de vint anys, rere les successives onades de liberalisme, onades de postmodernitat i sobretot, rere la *tsunami* o onada gegantina que ens envia una i altra vegada la indústria cinematogràfica nord-americana fins a inundar de produccions tot el mercat europeu.

Perquè la pel·lícula d'Amenábar tracta un tema encara tabú a la nostra societat. I el tracta amb admirable delicadesa fins a capgirar el *leit-motiv* de la Mort en *leit-motiv* de la Vida. L'eutanàsia, aquesta fita encara pendent en la societat, és plantejada en el film a partir d'una història real de sobres coneguda, una història commocionant i colpidora que mitjançant un hàbil i ben estructurat guió queda convertida en un tractat sobre l'Amor. I és que en aquest film tothom s'estima, la qual cosa

ja va bé, ja, en temps tant convulsionats i tan individualistes com els actuals. Tothom s'estima (si fos peça teatral diria que fins i tot estima l'apuntador) però, per contra, no apareix per enlloc ni una simple espurna de rancúnia, de rebel·lia, de desesperació, de temença, de menyspreu, en definitiva, de la resta de sentiments que també formen part dels éssers humans. Si a això hi afegim que Amenábar substitueix la realitat per la poètica, o dit d'altra manera, substitueix els espais de dura, difícil i segurament de vegades sòrdida realitat a retratar, per espais de poesia visual i convencional també, entendrem que el drama a mida que transcorre derivi cap al melodrama i que, a la vegada, sembli relliscar cap a la llàgrima prefabricada, sense que per això

es perdi en cap moment la manera, és a dir, l'equilibri, la bona intencionalitat, la bona factura, l'estil narratiu, els bons sentiments i la bona voluntat de contribuir a obrir un debat que, tard o prest, la nostra societat encararà, d'aquí que *Mar adentro* per sobre de moltes altres consideracions mereixi un aplaudiment per haver recuperat el sentit social perdut del cinema, tot i que sigui restant lluny de *Johnny agafà el fusell*, del nord-americà Dalton Trumbo, un film de trenta anys enrere tan antibel·licista, cosa que no ve al cas, com agitador del tema i del dret a l'eutanàsia, i una prova acabada i encara vàlida, de la funció social del Cinema que els publicistes del liberalisme donaven per perduda, sepultada o oblidada per sempre més. ■